

Puntdevista 26. Debat d'idees: Constitució o Independència? (I) (19/11/2017)

I. Encara que si seguíssim l'ordre alfabètic et correspondria a tu iniciar el debat, perquè et puc qualificar de "constitucionalista", no?; o prefereixes considerar-te "unionista"?, ja que suposo que a mi em qualificaràs d'"independentista", vaig a iniciar-lo jo, et sembla?

C. No començaré discutint per això, d'acord, inicia el debat, al cap i a la fi, si ho fem serà perquè t'erigeixes en portaveu d'un grup i d'un sentir que no hauria d'haver sorgit mai. Jo voldria representar als qui respecten la Carta Magna i volen mantenir Espanya unida.

I. Anem bé. Tot menys carícies, però segur que podrem mantenir el to i el debat en el món de les idees i de les argumentacions que les fonamenten. Començo, doncs. Et diré que el mateix qualificatiu que he acceptat inicialment em deixa en desavantatge, perquè resulta que sóc jo qui té la necessitat d'argumentar la legitimitat de trencar un "*statu quo*", que sempre és més fàcil de mantenir que la proposta de trencament.

C. Et puc admetre aquesta entrada, sempre que admetis també que els "*statu quo*" no han de ser forçosament immobilitistes. La dinàmica dels temps mou les realitats, la qüestió està amb quin ritme i amb quines regles del joc.

I. I quan sorgeix un moviment independentista, lògicament, vol trencar el "*statu quo*" a un altre ritme, és clar. T'admeto que la realitat no és estàtica però, per anar situant-nos en el nostre tema, certes realitats es mouen o no en funció que hi hagi una proposta de ruptura, que produeixi tensió a la situació vigent, perquè si no hi ha la tendència a l'immobilisme . Si això ho apliquem a la situació que ens ocupa, no serà exagerat afirmar que el moviment independentista sorgit a Catalunya suposa una tensió perquè es mogui l'immobilisme de l'estructura política de l'estat espanyol.

C. Una tensió, certament. Saps que les situacions que es tensionen poden acabar trencant la corda. I els trencaments provoquen catàstrofes i danys que poden ser irreparables. Mira, entrem directament en el tema que ens ocupa, perquè el que es proposa des de l'independentisme de Catalunya és un trencament en tota regla, amb la consegüent catàstrofe per un i altre costat. I les catàstrofes més val evitar-les perquè no se sap mai com acabaran. Han passat anys des de l'últim enfrontament fratricida, però encara hi ha cicatrius que no han curat entre nosaltres. Els enfrontaments entre germans són especialment dolorosos, cruels i difícils d'oblidar.

I. No sé si deduir de les teves paraules que penses que la guerra civil que va provocar el cop d'estat de Franco es va deure a Catalunya, perquè això seria no només fals sinó ofensiu per a tots els qui van defensar la República en tots els racons d'Espanya. Però no vull entrar en disquisicions històriques que no ens ajudarien a comprendre l'autèntica situació que ara vivim. Vull dir que el

moviment independentista suposa un trencament amb el "*statu quo*", certament, però es tracta d'un trencament no violent, d'un trencament respecte a unes regles organitzatives en un estat que no tenen per què ser eternes. Els estats i les fronteres que els delimiten s'han fet i refet al llarg de la història infinitat de vegades. Si vols podem recordar els límits fronterers de l'estat espanyol al llarg dels últims segles ...

C. La qüestió és com estem ara. Es va superar el període de transició democràtica gràcies a l'aprovació d'una Constitució el 1978, que va ser acceptada per àmplia majoria a Catalunya, i que ens ha donat un ampli període de pau i de democràcia. Aquesta Llei general segueix vigent i ens implica a tots els espanyols, de manera que cal respectar-la i salvaguardar-la; és la garantia de la nostra democràcia. Actuar al marge d'ella és antidemocràtic i porta al caos.

I. Consideres que la Constitució és una Llei intocable, un dogma de fe que no pot ser discutida? Des de quan les persones estan al servei de les lleis i no a l'inrevés?

C. Per descomptat que les lleis poden ser reformades; totes les lleis poden ser reformades si es respecten les normes que les mateixes lleis assenyalen per a la seva reforma. Però és inadmissible saltar-les quan no agraden, perquè llavors impera la llei de la selva. Les lleis són la salvaguarda de la democràcia. I si es volen reformar cal seguir les regles del joc establertes, no saltar-se-les, perquè llavors desapareix l'estat de dret. D'altra banda, la Constitució va ser votada a Catalunya de manera positiva.

I. Aquest discurs teu és de manual, sembla formalment impecable però cal situar-lo en un temps i en un lloc. Vegem què passa amb aquesta Constitució que sacralitzes tant. Cal recordar que es va fer després de la mort de Franco i procurant no alarmar massa als militars que estaven expectants, pendents d'intervenir si consideraven s'anava més enllà del que consideraven admissible després de quaranta anys de dictadura, que va deixar la seva empremta en mentalitats i en interessos ben arrelats. Em recordes que aquesta Constitució va ser votada a Catalunya, i així va ser en efecte, sabedors com érem els catalans que havíem estat durament reprimits durant el franquisme i desitjosos de girar full a la història, en recerca de temps millors, on els nostres drets com a poble fossin reconeguts i respectats. Sempre Catalunya ha estat en la millor disposició d'afavorir la governabilitat d'Espanya i la seva modernització.

C. Aquesta Constitució va ser considerada en el seu moment com una de les més avançades i en la seva redacció, en efecte, van participar ponents catalans. El cas és que aquesta Constitució assenyalava que la sobirania correspon al poble espanyol en el seu conjunt, de manera que la seva revisió exigeix de la participació de tot el poble espanyol i no només d'una part d'ell, com saps bé, a més d'uns passos determinats en el si de les Corts, on resideix la sobirania popular.

I. Recordem que tres anys després de la seva promulgació, vam tenir el cop d'estat de Tejero i companyia, com a prova que els militars estaven vigilants.

També cal recordar que aquell cop d'estat va suposar la LOAPA posterior, re-interpretadora de la mateixa Constitució en el sentit que les competències corresponen totes a l'estat i en el sentit d'aigualir l'autonomia política, generalitzant-la a les disset "Comunidades Autónomas" que s'havien establert, precisament per no reconèixer la singularitat de dos o tres, que són les que mostren autèntiques diferències que justifiquen l'autogovern. D'altra banda, en aquests anys transcorreguts s'ha vist que quan ha convingut s'ha modificat la Constitució amb gran rapidesa, com en el cas de les reformes realitzades en 1992 i 2011, aquesta última per satisfer les exigències de la UE respecte a l'estabilitat pressupostària .

C. Però en cap cas van afectar els articles fonamentals de l'estructura de l'Estat i es van realitzar d'acord amb els procediments establerts.

I. Bé, si ets tan fidel a la Constitució, per què no s'ha materialitzat la diferència que ella mateixa estableix en el seu article segon entre nacionalitats i regions? Perquè si en aquest context Catalunya hagués rebut el tracte que mereix per la seva singularitat i caràcter nacional, segurament no hauríem arribat on som.

C. Crec que prou singularitat ha aconseguit, n'hi ha prou advertint l'existència d'una policia pròpia, del seu govern sobre el sistema penitenciari, ...

I. Però res d'un sistema fiscal com Euskadi i Navarra, que els permet gestionar els seus propis recursos, de manera que poden atendre les seves necessitats de manera satisfactòria.

C. Tal singularitat s'explica en funció d'uns furs que vénen de més enrere, fins i tot vigents durant el règim franquista. I, per què no admetre-ho, en raó d'una situació de violència provocada per ETA que ningú voldria tenir al seu si. Les dimensions fan que Espanya pugui suportar aquesta situació d'un cert privilegi, ho admeto, pel pes menor que aquestes economies tenen respecte al conjunt. Seria més difícil de sustentar en el cas de l'economia catalana, però també de la madrilenya, posem per cas. De qualsevol manera, quan es parla d'aquest tema cal recordar que en el moment de discutir la Constitució, Catalunya no va plantejar la possibilitat de tenir un concert econòmic.

I. No està clar el perquè no es va demanar en el seu moment el concert econòmic per a Catalunya; el més probable és que tampoc se'ns hauria atorgat, per les mateixes raons que tu has esgrimit abans. Però el president Mas sí que ho va sol·licitar el 2012, no exactament el concert, sinó un pacte fiscal que permetés disposar millor dels recursos generats en el nostre territori, en uns moments en què la crisi econòmica colpejava especialment Catalunya. Va rebre un cop de porta com a resposta, i aquí va començar la sensació social que no podíem seguir com estàvem perquè s'ofegava la nostra economia i no es podien atendre les nostres necessitats. Una resposta positiva, encara que no hagués estat immediata en la seva execució, en opinió de molts, no hauria donat peu a l'inici d'un procés que ha anat avançant en suport social de manera progressiva.

C. Tu mateix has dit que el moment d'aquesta sol·licitud no era oportú. Espanya estava a punt de ser rescatada i es passaven uns moments molt difícils per a la

nostra economia, que encara s'haguessin engrandit amb mesures de major desequilibri intern. En política l'oportunitat és molt important per prendre decisions.

I. No vull seguir per aquí perquè ja t'he dit que hi ha maneres de despatxar un assumpte i la qüestió no havia de tractar de forma tan superficial. Perquè s'arribava a aquesta petició després de la sentència del tribunal constitucional del 2010, on es van retallar sensiblement les competències d'un estatut que havia estat aprovat pel Parlament de Catalunya i les Corts espanyoles, i ratificat en referèndum pel poble de Catalunya. Tot a iniciativa de la impugnació del partit popular i del llavors defensor del poble, Enrique Mújica, amb la consegüent decepció, i jo diria burla de la sobirania popular, que va suposar aquesta mesura. Et recordo que llavors governava a Catalunya un tripartit d'esquerres però presidit pel socialista José Montilla, que va estar a la primera fila de la manifestació immensa que es va convocar per protestar per la sentència dictada contra l'Estatut. Era juliol del 2010, i aquesta va ser la primera gran manifestació que va obrir el camí a les que s'han realitzat en els anys següents y encara s'estan fent, amb una participació inèdita a Europa per la seva persistència, quantitat d'assistents i absència de violència.

C

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)